

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДО
Г-Н РОСЕН ХРИСТОВ
СЛУЖЕБЕН МИНИСТЪР НА
ЕНЕРГЕТИКАТА НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ХРИСТОВ,

С дълбоко безпокойство се обръщам към Вас по повод обявените в Министерството на енергетиката на 21.10.2022 г. мерки за справяне с предизвикателствата, предизвикани от високите енергийни цени.

Във връзка с това преди всичко смятам за важно да Ви запозная със становището, което отправих в качеството ми на обществен защитник на правата на гражданите, до служебния министър-председател на Република България по повод заявеното от Кризисния щаб по енергетика намерение за въвеждане на две тарифи на тока за домакинствата.

Предвидено е въвеждането на праг от 300 киловатчаса на месец, над който потребената електроенергия ще се плаща на по-високи цени. Впоследствие съобщихте, че прагът от 300 киловатчаса на месец ще бъде прилаган през неотоплителния период на годината, а по време на отоплителния сезон границата да бъде 800 киловатчаса на месец.

Предложението е част от механизма по прилагане на Регламент (ЕС) 2022/1854 на Съвета от 6 октомври 2022 г. относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията, който от своя страна предвижда, че държавите членки следва да насочат мерките за финансова подкрепа към най-уязвимите домакинства и дружества, които са най-силно засегнати от покачващите се цени на енергията.

В тази връзка, становището ми е, че предложеният нов вид тарифи (според количеството консумирана електроенергия) не е работещ механизъм за намаляване на цената за домакинствата, т.е. не изпълнява една от основните цели на регламента.

На първо място, до този момент обществото не е информирано как са определени посочените прагове от 300/800 киловатчаса и извършени ли са необходимите изчисления, от които да стане ясно какъв е приблизителният месечен разход на електроенергия за домакинствата, особено за тези, които ползват електричество за отопление.

До омбудсмана вече постъпват жалби от граждани, които изразяват силно безпокойство във връзка с планираните промени. Посочват, че месечният им разход на електроенергия за отопление, дори при пестеливо ползване, многократно надвишава предвидените прагове от 300/800 киловатчаса. Притесненията им се засилват във връзка с безпрецедентното поскъпване на дървата за огрев, пелетите за отопление и природния газ за битови нужди, което накара много домакинства да инвестират в електрически системи за отопление (термопомпи, климатици).

Обръщам внимание, че в случая не става въпрос за разхищение на енергия, а за задоволяване на основна нужда от отопление. Страхът на гражданите е, че с

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

месечните им доходи ще трябва да избират дали да се отопляват или да посрещат други ежедневни нужди. Още повече, че подходът с разделянето на тарифите според потреблението не отчита важни фактори, каквито са броят на лицата от домакинството и техните доходи.

Тъй като консумацията на електроенергия се отчита по уреди за търговски измервания, без значение броят на лицата в домакинството, реално ошетените ще бъдат многочленните семейства, тъй като техният разход на енергия, дори при максимално пестеливо ползване, е логично да надвиши разхода на самотно живеещи хора или на двучленно домакинство.

Освен това, възможно е един самотно живеещ човек с високи доходи да заплаща по-евтино енергия в сравнение с многодетно семейство с по-нисък среден доход на човек от домакинството, което е несправедливо и необосновано.

Възниква също въпросът как потребителите ще следят консумацията си, така че тя да не надвиши определения праг. Наблюденията на омбудсмана са, че не навсякъде средствата за търговско измерване са монтирани по начин и на места, които позволяват постоянен визуален достъп до показанията на уреда.

Наред с това липсва яснота по какъв начин ще се определя цената на потреблението над прага от 300/800 киловатчаса на месец и по какъв начин битовите клиенти ще бъдат защитени от неоснователно завишаване на тези цени, които крайните снабдителите ще получат правото да определят като „пазарни“.

Смятам също така, че с въвеждането на две тарифи за електроенергия спрямо потреблението на практика ще се узакони кръстосано субсидиране на цените на енергията за ниско потребление за сметка на цените за битовите потребители с по-голямо потребление. Съгласно чл. 59, § 1, б. „й“ от Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (Директива (ЕС) 2019/944), КЕВР следва да гарантира, че няма кръстосано субсидиране между дейностите по пренос, разпределение и доставка, както и от други дейности.

Категорично е становището ми, че въвеждането на тарифите за енергията в зависимост от потреблението няма да доведе до решаване на същинския проблем с енергийната бедност в България.

Вместо това е необходимо да се приеме спешно дефиниция на понятието „енергийна бедност“, което ще позволи да се определи кои са хората, които подлежат на подпомагане.

Следва да подчертая, че предвид действащата нормативна уредба прилаганите понастоящем регулирани цени на електроенергията за битовите клиенти не са субсидирани. Съгласно чл. 31, т. 2 от Закона за енергетиката един от основните принципи, от които се ръководи Комисията за енергийно и водно регулиране при ценовото регулиране е цените на енергийните предприятия да възстановяват икономически обоснованите разходи за дейността им. За ценовия период 01.07.2022 г. – 30.06.2023 г. икономически обоснованата регулирана цена, по която общественият доставчик продава електроенергията за битовите клиенти, е 81,90 лв. за мегаватчас. В същото време борсовите цени на електроенергията в страната са многократно по-високи – те са трайно над 400 лв. за мегаватчас, вследствие на което се формират свръхпечалби за отделни участници на пазара.

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Категорично е становището ми, че българските домакинства не бива да бъдат принуждавани да заплащат за създаването на тези свръхпечалби в енергийния сектор.

В заключение искам да подчертая, че в Предложението за Регламент на Съвета относно спешна намеса за справяне с високите цени на енергията, приет от 6 октомври 2022 година, се акцентира за осигуряване на адекватна помощ за битовите потребители, така че те да запазят достъп до необходимата им енергия. Като важен елемент е отбелязано, че някои потребители може вече да са се доближили до минималното базисно равнище на потребление, необходимо за един здравословен начин на живот.

С оглед на изложеното апелирам към провеждане на отговорна политика по отношение на енергийно бедните и предприемане на адекватни мерки в подкрепа на тези силно уязвими граждани на нашето общество, като същевременно не се допуска тежестта от въвеждането на тези мерки да бъде понесена от битовите потребители, което би се случило при евентуално въвеждане на две тарифи за електроенергия съобразно потреблението.

Отправлям препоръка всички предложения за мерки за справяне с предизвикателствата, предизвикани от високите енергийни цени, да бъдат разработвани публично и прозрачно, като проектите да бъдат публикувани с цел провеждане на широко обществено обсъждане.

С уважение,

**ПРОФ. Д-Р ДИАНА КОВАЧЕВА,
ОМБУДСМАН НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**